

Joseph Canals

Mesto antropologije v teoretskem ozadju socialnega dela

Antropolog dr. Joseph Canals predava antropologijo na Univerzitetni šoli za socialno delo v Barceloni.

Članek se ukvarja z razmerjem med socialno antropologijo in socialnim delom. Disciplini imata veliko skupnih problemov; v obeh se npr. pozna teoretska kriza družbenih ved. Avtor trdi, da družbenih ved in drugih relevantnih disciplin ne smemo imeti za teoretsko osnovo socialnega dela, temveč jih moramo skupaj s sistematizacijo praktičnih izkušenj socialnih delavcev vključiti v njegovo teoretsko ozadje. Poudarjen je pomen razumevanja pogledov samih socialnih akterjev, s tem pa potreba po razumevanju od znotraj in ne v okviru od zunaj definiranih kategorij. Za artikulacijo rabe antropološkega pristopa v socialnem delu je osrednje vprašanje »drugega«. Razumevanje od znotraj in razmerje do »drugega« sta v antropološki tradiciji globoko zakoreninjena. Ta cilja se ujemata s ciljem opolnomočenja klientskih skupin, ta pa je eden pglavitnih stebrov socialnega dela.

Darja Zaviršek

»Če vidiš duhove, povej ljudem!«

Nekaj miselnih modelov v antropologiji zdravja

Sociologinja dr. Darja Zaviršek je asistentka za antropologijo na Visoki šoli za socialno delo Univerze v Ljubljani.

Članek se ukvarja s temeljnimi modeli antropologije zdravja, ki so pomembni za razumevanje duševnega zdravja. Metodološki okvir sestavljajo heterologija, kulturni relativizem, koncepti telesa in spolov in medkulturne raziskave. Avtorica prikaže koncepte norosti, ki ne zdržijo medkulturnih primerjav, in analogijo med šamanom-mediatorjem in mediatorsko vlogo medicinske sestre v zahodnih družbah. Medicinski model duševnega zdravja ne upošteva bolečine. Po analizi tveganja bo grožnja neprepoznane bolečine pri osebi v psihiatrični instituciji, ki temelji na modelu *disease*, zvečala nevarnost samopoškodbe. Ta je lahko vidna ali pa nevidna, v smislu mortifikacije jaza. Zadnji del članka govori o izkušnjah ljudi, ki slišijo glasove, in o različnih praksah upravljanja z glasovi po svetu. S to inovacijo se model *illness* odmika od modela *disease* in približa osebnemu definiranju duševnega trpljenja.

Bernard Stritih

Prostovoljno delo v prehodnem obdobju

Psiholog dr. Bernard Stritih je docent za področje socialnega dela na Visoki šoli za socialno delo Univerze v Ljubljani.

Začetki številnih prostovoljnih dejavnosti v Sloveniji segajo v čas prebujanja nacionalne zavesti. Čeprav smo s prostovoljnimi delom soustvarili temelje slovenske družbe, so postale nekatere dejavnosti žrtve idejnih monolitizmov. V prehodnem obdobju dobiva prostovoljno delo nov pomen za integracijo družbene kompleksnosti. V drugem delu članka avtor opiše primer presejanja kaotičnih procesov v notranje zelo raznoliki skupini. Razvojno krizo je mogoče preseči po poti skupnega dogovora o pravilih za prehod v nov način delovanja celote. Glavne funkcije pravil vedenja in komuniciranja v prehodnem obdobju so zagotoviti varnost vseh udeležencev, spodbujati razvoj novih idej in ne prehitovati dogovarjanja o novih načinih sožitja in sodelovanja.

Franc Hribernik

Socialna varnost brezposelnih

Med odvečnostjo in pomanjkanjem delovne sile

Sociolog dr. Franc Hribernik je asistent za ruralno sociologijo na Biotehniški fakulteti Univerze v Ljubljani, Oddelek za agronomijo.

Pojav brezposelnosti postaja v postsocialističnih družbah eden najboljšežnejših in najtežje rešljivih socialnih problemov. V Sloveniji se je povprečna stopnja brezposelnosti povečala od 1,4% leta 1987 na 14,4% leta 1993. Od okoli 130.000 registriranih brezposelnih oseb jih prejema socialno pomoč manj kot polovica. Kljub

množični brezposelnosti so delodajalci razmeroma pogosto neuspešni, ko iščejo primerno delovno silo, zlasti, če jo iščejo za določen čas — še posebej v kmetijstvu. Posledično je treba samo za potrebe slovenskega kmetijstva poiskati letno več tisoč tujih sezonskih delavcev. Domača brezposelna delovna sila zavrača sezonska kmetijska dela zlasti zaradi težjih delovnih pogojev, nizkega vrednotenja kmetijskih del in razmeroma slabših zaslužkov v kmetijstvu.

Nace Kovač, Vesna Švab

Svojci in skrbniki kot aktivni udeleženci skrbi za uporabnike služb za duševno zdravje

Socialni delavec Nace Kovač dela na Centru za socialno delo Ljubljana Moste-Polje in je predsednik upravnega odbora Organizacije za duševno zdravje - ŠENT.

Psihiatrinja dr. Vesna Švab dela na Psihiatrični kliniki Ljubljana Polje.

Avtorja opisujeta poglobitvene probleme, s katerimi se srečujejo svojci in skrbniki oseb z globokimi duševnimi motnjami, in možnosti za njihovo razreševanje zlasti zunaj institucij. Posebej opisujeta in poudarjata pomen samorganizacije in samopomoči na tem področju. Angleške in ameriške izkušnje samoorganizacije primerjata z našimi pobudami. Opišeta izkušnjo dela s svojci in skrbniki v okviru Organizacije za duševno zdravje Šent in na prvem slovenskem srečanju svojcev in skrbnikov oseb z duševno boleznijo septembra 1994 v Ljubljani.

Srečo Dragoš

Socialni vidik glasbe

Opombe h knjigi Rajka Muršiča Neubesedljive zvočne igre

Sociolog mag. Srečo Dragoš je asistent za sociologijo na Visoki šoli za socialno delo Univerze v Ljubljani.

Avtor se sprašuje, kako je mogoče premisliti, problematizirati in izpostaviti tisto, kar je na različne načine predpostavljeno v vsaki teoretski obravnavi glasbenega fenomena. Pri tem se naveže na tri osnovne poudarke, iz katerih izhaja Rajko Muršič (podlaga tega zapisa je predstavitev njegove knjige), in sicer: da se ni dobro vnaprej zamejiti z nobeno teorijo; da utegne biti pri obravnavi glasbe produktivno sestopiti od filozofije k antropologiji; in da je posebnost glasbenega izraza prav to, kar pove naslov Muršičeve študije: neubesedljive zvočne igre. Glasbenemu fenomenu se lahko torej približamo le, če se pri tem izognemo predpostavlanju (zlasti teoretskemu), če imamo ustrezno metodo in če upoštevamo specifičnost tistega, po čemer se sprašujemo. To nas pripelje do sklepa, da ne obstaja glasba »na sebi«, pač pa jo je mogoče razumeti le znotraj socialnih interakcij — kar pa je precej drugačen poudarek od tistega, ki ga zastopa Muršič.